

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ___ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності «Фінанси та кредит»

на тему: «Акцизний податок у податковій системі України»

Виконавець:

студент факультету фінансів та банківської
справи

Смирнова Анастасія Сергіївна

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Волохова Ірина Семенівна

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ	6
1.1. Загальна характеристика акцизного податку як специфічного непрямого податку	6
1.2. Історичні передумови виникнення та розвитку акцизного оподаткування.....	11
1.3. Механізм справляння акцизного податку.....	18
РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	25
2.1. Моніторинг надходжень акцизного податку до Зведеного бюджету України. Фіскальна ефективність акцизного податку.....	25
2.2. Оцінювання впливу акцизного податку на розвиток вітчизняних підприємств	36
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	46
3.1. Світовий досвід акцизного оподаткування та можливість його імплементації в українську практику.....	46
3.2. Проблеми розвитку акцизного податку та шляхи їх вирішення	62
ВИСНОВКИ	67
Список використаних джерел	73
Додатки	79

ВСТУП

Сутності непрямого оподаткування приділяється значна увага у вивченні фінансової науки. Як відомо, акцизи є складовою непрямих податків і призначені для регулювання економіки держав світу та для регулювання фінансових відносин громадян, підприємств та держави. Специфічний акциз треба розглядати не лише з фіскальної, а й з регулюючої точки зору, про що свідчать нові публікації та дослідження з цієї теми. Завдяки цьому непрямому податку держава здатна регулювати обсяги та структуру виробництва, впливати на попит та пропозицію та, звісно ж, здійснювати перерозподіл фінансових ресурсів між різними суб'єктами господарювання.

Акцизне оподаткування займає значне місце у податковій системі та сприяє розвитку виробництва таких галузей як: виробництво тютюну та алкоголю, транспортних засобів, паливо-мастильних матеріалів. Також цей податок має вплив на рівень споживання вище згаданої продукції кінцевими споживачами. Варто звернути увагу, що надходження, отримані від акцизного податку, є одними зі стабільних джерел наповнення дохідних частин Державного та місцевих бюджетів. Тому особливої актуальності набуває проблема впровадження досконалої системи формування доходів бюджетів задля ефективності адміністрування податкових платежів даного податку.

Сьогоднішній стан податкової системи України налічує багато питань щодо використання акцизного податку. Вирішення даної проблеми можливе завдяки вивченню історії застосування цього непрямого податку в Україні, а також завдяки розгляду досвіду використання вказаного типу акцизів в зарубіжних країнах. Найважливішими проблемами слід вважати: визначення бази оподаткування, оптимальних ставок податку; перелік підакцизних товарів; усунення недоліків у процедурах адміністрування податку до бюджетів. Про дані недоліки свідчить рівень тіньового обігу підакцизних товарів, поява неякісної фальсифікованої продукції, диспропорції між фіскальною ефективністю застосування податку та економічними показниками відповідних секторів економіки. Саме ці невирішені

питання потребують подальших наукових досліджень, що й обумовлює актуальність вибраної теми.

Одним з шляхів зростання надходжень до бюджету від акцизного податку, окрім підвищення рівня відповідного податкового навантаження, є вирішення проблем, пов'язаних з адмініструванням даного податку. Хоча на даний період часу Україна взяла курс на поступове підвищення акцизів, що в цілому сприяє гармонізації національного податкового законодавства до вимог Євросоюзу.

Свої праці присвятили теоретико-методичним засадам системи акцизного оподаткування як зарубіжні, так і вітчизняні вчені. Серед зарубіжних варто виділити: С. Брю, Т. Гоббс, К. Макконел, Ф. Нітті, А.Б. Золотарьов, М.В. Мілюков, І.Х. Озеров, А.В. Сигиневич, А.А Соколов та ін. Дослідженню проблематичного оподаткування в Україні присвятили наукові дослідження такі вітчизняні вчені, як: В. Андрущенко, В. Буряковський, Г. Бєх, В. Вишневський, Т. Васильціва, О. Данілова, А. Дрига, Ю. Іванов, А. Крисоватий, І. Луніна, А. Луцик, І. Лютий, В. Мельник, П. Мельник, В. Опаріна, А. Соколовська, В. Федосова, С. Юрій та інші. Зазначені науковці досліджують регулюючі аспекти та проблематику акцизного оподаткування, а також пропонують шляхи вдосконалення механізму його справляння.

Про актуальність випускної роботи, незважаючи на значні добутки вчених у цій сфері та з урахуванням проведення реформ в Україні, свідчать невирішені питання щодо забезпечення трансформації акцизного оподаткування з урахуванням вимог міжнародних організацій та досвіду країн ЄС в умовах системної кризи. Це обумовило визначення мети, завдань, об'єкту і предмету дослідження дипломної роботи.

Мета і завдання випускної роботи. Метою дипломної роботи є висвітлення теоретичних засад акцизного оподаткування та надання практичних рекомендацій щодо його удосконалення в Україні. Для реалізації визначеної мети в роботі необхідно розглянути наступні питання:

- розглянути сутність, призначення та види акцизів;

- дослідити передумови виникнення і розвитку акцизного оподаткування;
- сформулювати принципи та особливості справляння акцизного податку;
- здійснити моніторинг надходжень від акцизів до бюджетів України;
- оцінити вплив акцизного оподаткування на вітчизняних товаровиробників;
- розглянути світовий досвід акцизного оподаткування та можливість його імплементації в українську практику;
- розробити напрями удосконалення акцизного оподаткування в Україні.

Об'єктом дослідження роботи є акцизи як один з видів загальнодержавних непрямих податків. Предметом дослідження є сукупність відносин, що виникають в процесі справляння акцизного податку до бюджету.

Інформаційна база дослідження. В ході написання дипломної роботи були використані: законодавство України, зокрема, Податковий Кодекс України та інші законодавчі та нормативні акти; наукова література та електронні ресурси з питань акцизного оподаткування, офіційні звіти Державної казначейської служби України, Державної служби статистики України, нормативно-правові акти.

Структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 82 сторінки. У роботі наведено 19 рисунків та 23 таблиці. Список використаних джерел налічує 54 найменування.

ВИСНОВКИ

В процесі написання роботи здійснено загальний аналіз теоретико-практичних засад адміністрування акцизного податку в Україні. Розглянуто проблеми та перспективи акцизного оподаткування та в Україні.

Акцизний податок за формою оподаткування є непрямим, за економічним змістом об'єкта – є податком на споживання, за методом нарахування – окладний, його сплачують переважно юридичні особи. Акцизний збір – податок, що стягується з операцій виробництва або імпортування окремих видів споживчих товарів. Як і інші непрямі податки, акцизний податок в остаточному підсумку збирається зі споживачів продукції, хоча сплачують його виробники підакцизних товарів або їх імпортери. Акцизом оподатковуються товари, які, як правило, не належать до речей першої потреби і рівень рентабельності при виробництві яких досить високий.

Акцизний податок є одним із перших податків, які використовували практично усі країни світу. Перші згадки про існування даного податку пов'язують із існуванням Римської імперії де було використано податкові платежі у вигляді відсоткової надбавки до ціни товару. Існування акцизного податку забезпечувало доходи Української держави за часів Богдана Хмельницького. Сучасна система акцизного оподаткування в Україні бере свій початок в 1992 році після прийняття Декрету КабМіну України “Про акцизний збір”. З того часу система акцизного оподаткування зазнала суттєвих змін, проте, говорити про відповідність такої системи кращим світовим стандартам поки що не приходиться. Протягом останніх років в Україні суттєво зростають ставки акцизного податку, що призвело до підвищення його фіскальної ефективності зменшення обсягів споживання шкідливої продукції.

За роки незалежності України змінювався перелік підакцизних товарів. Так, на початку становлення акцизного оподаткування в Україні акцизним податком оподатковувалися такі групи товарів, як продукти харчування (цукор, ікра, шоколад, кава), побутова техніка (кольорові телевізори, відеотехніка, мікрохвильові печі, магнітофони), предмети гардеробу (одяг з хутра та натуральної шкіри) та інші нетипові товари. Але з часом коло підакцизних товарів було суттєво переглянуто,

кількість підакцизних товарів була зменшена та віддана перевага більш традиційним групам товарів, що оподатковуються і сьогодні.

На сьогоднішній день акцизним податком обкладаються такі групи підакцизних товарів, як: спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну; пальне; автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів; електрична енергія.

Акциз виконує фіскальну функцію - наповнення державного бюджету грошовими коштами, займаючи одне із важливих місць у системі державних податкових доходів. Поряд з фіскальною функцією акциз, як і будь-який інший податок, має і регулююче значення. Регулююча функція акцизу проявляється у декількох напрямках, серед яких можна виділити: вплив на обсяги виробництва і споживання підакцизних товарів; вплив на структуру виробництва, стимулювання зростання його ефективності, підвищення якості виробленої продукції, покращення споживчих характеристик продукту; регулювання рентабельності виробництва підакцизних товарів.

Впродовж останніх років акцизний податок входить до трійки податків, які формують бюджет України, що наведено у таблиці. Питома вага акцизного податку у середньому склала за 2014-2018 роки 11,42 % у доходах Зведеного бюджету України. Надходження з акцизного податку збільшились майже у 3 рази, якщо порівнювати дані 2014 року з даними 2018 року. Втім, найбільшу фіскальну ефективність показує податок на додану вартість. Його питома вага у доходах Зведеного бюджету України за 2014-2018 роки у середньому склала 30,34 %. Ще один податок, який формує бюджет країни – це податок на доходи фізичних осіб. Його питома вага у середньому становить 17,46 % у доходах Зведеного бюджету України.

План з надходження акцизного податку до Зведеного бюджету України виконувався протягом 2014-2016 років. У 2014 році фактичні надходження з акцизного податку перевищали планові надходження на 4 млн грн або ж на 9,7%.

Фактичні надходження перевищали планові у 2015 році на 10,8 млн грн, що становило 118% виконання плану. Також перевиконання плану було у 2016 році – на 9,4 млн грн. або на 10,2%. У 2017-2018 роках спостерігається тенденція невиконання плану. Так, у 2017 році бюджет України недотримав 4,5 млн грн. або 3,6% від запланованої величини. У 2018 році відсоток виконання плану з надходження акцизного податку до Зведеного бюджету України був майже ідентичний відсотку 2017 року і становив 96,3%. Невиконання плану у загальній динаміці надходжень акцизного податку до Зведеного бюджету України переважно залежить від невідповідності планових та фактичних надходжень акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів. Таку тенденцію можна пояснити скороченням обсягів виробництва вітчизняної підакцизної продукції, зниженням купівельної спроможності населення внаслідок підвищення ставок акцизного податку та збільшенням тіньового сектору економіки.

Безумовним лідером за обсягами надходжень є пальне (нафтопродукти, скраплений газ) – в середньому 41,86% надходжень у структурі акцизного податку за рік. На другому місці за обсягом надходжень знаходяться тютюнові вироби та тютюн з середнім показником надходжень за 2014-2018 роки 36,28%. Цікавим є той факт, що тютюнові вироби до 2015 року були на першому місці за обсягом надходжень з акцизного податку до Зведеного бюджету України. Також зменшились у відсотковому співвідношенні спирт та алкогольні напої. Якщо у 2014 році обсяг надходжень з цієї групи товарів становив 21,50%, то за 2018 рік він зменшився до 11,30%. Майже на одному рівні поступають з 2015 року надходження з акцизного оподаткування електроенергії – у середньому 4,6%. Такі підакцизні товари як транспортні засоби, кузови та причепа до них у середньому становлять 3,3% в обсязі надходжень з акцизного податку. Частка інших товарів у середньому становить 0,38%. Треба зазначити, що у надходженнях з вітчизняної підакцизної продукції більша частка надходить від оподаткування тютюнових виробів.

Акциз, як непрямий податок, включається у ціну товару, тобто є ціноутворюючим податком. Включаючись у ціну товару, акцизний податок корегує попит і пропозицію шляхом зміни вартості підакцизного товару. Отже, за

допомогою ставок акцизного податку держава може впливати на загальний рівень цін підакцизної продукції в країні. Запровадження високих ставок акцизу зменшує попит і споживання на деякі підакцизні товари, переважно це алкогольні та тютюнові вироби. Дані дії характерні для регулюючої функції акцизного оподаткування, так як вона впливає на обсяги виробництва та споживання підакцизної продукції; впливає на структуру виробництва та на якість підакцизних товарів, а також регулює рентабельність виробництва підакцизних товарів. З вищезазначеного виходить, що акцизний податок впливає на фінансово-господарську діяльність підприємства, оскільки входить до вартості підакцизного товару та сплачується споживачем. Вплив акцизного податку на діяльність підприємства спостерігається у таких факторах, як: підвищення цін підакцизної продукції; обмеження купівельної спроможності споживачів; обмеження обсягу виробництва та реалізації продукції; нагромадження нереалізованих товарів; тимчасове відволікання оборотних коштів; збільшення витрат на виробництво продукції; зменшення прибутку.

Акцизний податок впливає на розподіл податкового навантаження між товаровиробником та споживачем в залежності від еластичності попиту та пропозиції на даний підакцизний товар. При підвищенні специфічних ставок акцизу, податкові надходження зростуть лише при застосування таких ставок до підакцизних товарів з нееластичним попитом. Та навпаки, якщо застосувати підвищення ставок на підакцизні товари, які характеризуються еластичним попитом, то можливе зменшення попиту на такі товари, що є чинником зменшення надходжень з акцизного податку.

При нееластичному попиті на підакцизні товари, більшу частину податку платять споживачі. Якщо ж підакцизним товарам притамана еластичність попиту, то більшу частину податку платять виробники продукції. Пояснити це можна тим, що при підвищенні цін на підакцизні товари, які характеризуються еластичним попитом, споживачі намагаються придбати товар-субститут. А коли підвищення цін відбувається на товари нееластичного попиту, то частіше за все товарів-субститутів не існує, що змушує споживачів купувати існуючі товари.

Формування внутрішнього ринку країн Європейського Союзу та їх тісна економічна інтеграція дали поштовх для створення єдиного підходу щодо регулювання акцизного податку. Була досягнута певна узгодженість щодо основних положень оподаткування товарів акцизами. Основні принципи, що застосовуються до всіх видів підакцизної продукції, були закріплені в Директиві Ради 92/12/ЄЕС «Про основні положення для підакцизної продукції та її зберігання, переміщення, контроль над нею» від 25 лютого 1992 р.

У 2017 році питома вага акцизного податку у фіскальних доходах країн Європейського союзу мала найбільший відсоток у Польщі – 11,7 (табл. 3.2). Слід зауважити, що за період 2013-2017 роки питома вага надходжень з акцизного оподаткування у загальних податкових доходах у середньому становила 12,2%. Найменше значення питомої ваги акцизного податку у 2017 році було досягнуто у Швейцарії – 4,6%. У таких країнах, як: Австрія, Німеччина, Франція питома вага акцизного податку у 2017 році склала 5,4 – 5,8%. У Великій Британії, Данії, Чехії, Португалії, Литві та Словенії надходження з акцизного оподаткування у структурі фіскальних доходів становили від 7,2% до 11% відповідно. Взагалі спостерігається тенденція до зменшення питомої ваги акцизного податку у фіскальних доходах. Також ця тенденція прослідковується зменшенням частки акцизного податку у ВВП (табл. 3.3). У 2017 році найбільше значення питомої ваги акцизного податку у ВВП мала Польща – 4%. Найменше значення було зафіксовано у Швейцарії – 1,3% склала частка акцизного податку у валовому внутрішньому продукті. Середнє значення питомої ваги акцизного податку країн Європейського Союзу у ВВП у 2017 році становило 2,9%, що на 1,2 в.п. менше за питому вагу акцизного податку в Україні.

Податковий досвід країн Європейського Союзу зумовлює доцільність більш ефективного використання бази оподаткування та підвищення акцизних ставок в Україні. Згідно домовленостям між Україною та ЄС, Україна зобов'язується поступово наблизити своє податкове законодавство до норм Директиви Ради № 92/83/ЄЕС від 19.10.1992 року щодо гармонізації структур акцизних зборів на спирт та алкогольні напої, Директиви Ради 92/84/ЄЕС про наближення акцизних зборів на

спирт та алкогольні напої, Директива Ради № 2011/64/ЄС від 21 червня 2011 року про структуру та ставки акцизного збору на тютюнові вироби, Директива Ради № 2003/96/ЄС від 27.10.2003 року про реструктуризацію системи Співтовариства щодо оподаткування енергопродуктів та електроенергії, Директива Ради № 2008/118/ЄС від 16 грудня 2008 року стосовно загальних умов акцизного збору, що відміняє Директиву № 92/12/ЄЕС. У Директивах зазначено список підакцизних товарів та ставки до них, мінімальний рівень акцизного оподаткування, а також умови та можливості застосування податкових пільг.

Основні завдання, що наразі стоять перед податковими органами це підвищення ефективності адміністрування акцизного податку, створення цілісної та всеосяжної бази з питань оподаткування та наближення податкового законодавства України до норм та вимог Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Педь І. В. Непрямі податки в податковій системі України / І. В. Педь. – Київ: Знання, 2008. – 348 с. – (Вища освіта ХХ століття).
2. Василик О. Д. Податкова система України / О. Д. Василик. – Київ: ВАТ "Поліграфкнига", 2004. – 478 с.
3. Непрямі податки [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Непрямі_податки.
4. Акцизний податок [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://skaz.com.ua/informatika/8860/index.html>.
5. Волохова І. С. Трансформаційні процеси у податковій системі України: монографія / І. С. Волохова, І. О. Луніна, М. О. Слатвінська, А. В. Хомутенко та інші / за ред. д-ра екон.наук І. С. Волохової. – Одеса: Атлант ВОІ СОІУ, 2018. – 383 с.
6. Фрадинський О. А. Еволюція акцизного оподаткування в Україні / О. А. Фрадинський. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – №1. – С. 150.
7. Дрючин Д. Акцизний податок 2015. Платники, ставки, об'єкт оподаткування і багато іншого [Електронний ресурс] / Дмитрій Дрючин. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://byhgalter.com/akciznij-podatok-2015-platniki-stavki-obyekt-opodatkuvannya-i-bagato-inshogo/>.
8. ПОДАТКОВІ ЗМІНИ 2016. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://chp.com.ua/ua/all-news/item/39397-podatkovyi-zmini-2016-aktsizniy-podatok>.
9. Законодавчі зміни в частині акцизного податку у 2017 році [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://news.dtki.ua/taxation/excise/42400>.
10. Акцизний податок - зміни з 1 січня 2018 року [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://officevp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/322030.html>.

11. Нижник Т. Акцизний податок — 2019: опановуємо зміни [Електронний ресурс] / Т. Нижник. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://egolovbuh.m CFR.ua/article.aspx?aid=698366>.
12. Ставки акцизного налога [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://minfin.com.ua/taxes/-/page_ akciz3.html.
13. Постанова КМУ № 741-92-п від 26.12.1992 Про перелік товарів (продукції), на які встановлюється акцизний збір, та ставки цього збору [Електронний ресурс]. – 1992. – Режим доступу до ресурсу: https://kodeksy.com.ua/norm_ akt/source-КМУ/type-Постанова/741-92-п-26.12.1992.htm.
14. ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ від 02.12.10 [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: https://taxlink.ua/ua/normative_ acts/podatkovij-kodeks-ykraini-vid-2010-12-02/.
15. ЗАКОН УКРАЇНИ Про внесення змін до підрозділу 5 розділу ХХ "Перехідні положення" Податкового кодексу України щодо коригування ставок акцизного податку [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/1_ doc2.nsf/link1/T125503.html.
16. Розділ VI. Акцизний податок. [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://i.factor.ua/ukr/law-24/section-124/article-15180/>.
17. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо ставок акцизного податку)" [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/1_ doc2.nsf/link1/GG3U81AA.html.
18. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
19. Бандурка О.М., Понікаров В.Д., Попова С.М. Податкове право. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с.
20. Річний звіт про виконання державного бюджету на 01.01.2015 року [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.

21. Річний звіт про виконання державного бюджету на 01.01.2016 року [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.

22. Річний звіт про виконання державного бюджету на 01.01.2017 року [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.

23. Річний звіт про виконання державного бюджету на 01.01.2018 року [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.

24. Річний звіт про виконання державного бюджету на 01.01.2019 року [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.

26. Оподаткування суб'єктів господарювання: навч. посіб. / [В. П. Хомутенко, І. С. Луценко, А. В. Хомутенко, О. Г. Волкова]; за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: «ВМВ», 2014. – 418 с.

27. Лист Державної фіскальної служби України від 18.08.2017 р. № 10730Х/99-99-07-02-02-1.

28. Сравнение редакций статьи 215 «Податковий кодекс України (ПКУ)» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://urist-ua.net/кодекси/податковий_кодекс_україни/стаття_215/.

29. Лист прем'єр-міністра України Гройсману В. Б. від Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://auc.org.ua/sites/default/files/skanyrovanye0086.pdf>.

30. Валовий внутрішній продукт України [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>.

31. Витрати і ресурси домогосподарств України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://ukrstat.org>.

32. Індекс інфляції [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/2018>.

33. Податки і збори: сучасні тенденції та перспективи / Вдовиченко А. М., Козоріз Л. О., Паскалова А. Г., Пірникоза П. В., Серебрянський Д. М., Сибірянська Ю. В., Стадник М. В.; [за заг. ред. В. М. Мазярчука]. – Київ: «ФОП Лопатіна О.О.», 2019. 392 с.
34. Кременчуцька тютюнова фабрика [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кременчуцька_тютюнова_фабрика.
35. Прилуцька тютюнова фабрика [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Прилуцька_тютюнова_фабрика.
36. «Империал Тобакко Продакшн Україна» - одна из крупнейших фабрик структуры Imperial Tobacco Group. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bp.ubr.ua/business/imperial-tobakko-prodakshn-ukraina-3029>.
37. ФІЛІП МОРРИС УКРАЇНА, ПРАТ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://philip-morris.business-guide.com.ua>.
38. Львівська тютюнова фабрика [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Львівська_тютюнова_фабрика
39. Діденко С. Найбільші платники податків у 2018 році: деталі рейтингу TOP-100 [Електронний ресурс] / Сергій Діденко – Режим доступу до ресурсу: <https://ua.news/ua/najbilshi-platnyky-podatkiv-u-2018-rotsi-detali-rejtyngu-tor-100/>.
40. Регулятивний потенціал податкової системи України : монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Ю.Б. Іванова. – Харків : ХНЕУ, 2009.
41. Чукурна О. П. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОЛІТИКИ ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ / О. П. Чукурна. // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – №3. – С. 350.
42. Якушик І. Д. Податки в країнах світу / І. Д. Якушик, Я. В. Литвиненко. – Київ: МП Леся, 2004. – 480 с.
43. Основні положення директив Європейського Союзу щодо справляння акцизного збору [Електронний ресурс]. – 2004. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0109697-04>.
44. Council Directive 2008/118/EC of 16 December 2008 concerning the general arrangements for excise duty and repealing Directive 92/12/EEC [Електронний ресурс] –

Режим доступу до ресурсу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1456138665149&uri=CELEX:02008L0118-20140101>.

45. OECD.org - Revenue Statistics - OECD countries: Comparative tables [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV>.

46. Excise Duty on Alcohol [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/excise-duties-alcohol-tobacco-energy/excise-duties-alcohol_en#heading_2.

47. EXCISE DUTY TABLES Part I - Alcoholic Beverages [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/excise_duties/alcoholic_beverages/rates/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf.

48. Excise Duties on Тобаско [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/excise-duties-alcohol-tobacco-energy/excise-duties-tobacco_en.

49. EXCISE DUTY TABLES Part III - Manufactured Тобаско [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/excise_duties/tobacco_products/rates/excise_duties-part_iii_tobacco_en.pdf.

50. Трансформація акцизної політики України: монографія / [Коротун В. І., Брехов С. С., Новицька Н. В. та ін.]; за заг. ред. В. І. Коротуна. – Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2015. – 404 с.

51. Excise Duty on Energy [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/excise-duties-alcohol-tobacco-energy/excise-duties-energy_en.

52. EXCISE DUTY TABLES Part II Energy products and Electricity [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/excise_duties/energy_products/rates/excise_duties-part_ii_energy_products_en.pdf.

53. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: торговельна та бюджетно-податкова сфери [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/dosl_dzhennya_konf_03_2015_.pdf.

54. Електронна акцизна марка – це ефективний механізм контролю за обігом підакцизних товарів [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/258297.html>.